VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Vuoden 2016 talousarvioesitys
Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2016-2019

Budjettineuvos Petri Syrjänen / budjettiosasto
Puolustusvaliokunnan kuuleminen 13.10.2015

Kansantalouden kehitys						
ennuste, syyskuu 2015						
	2012	**2013***	**2014***	**2015****	**2016****	**2017****
Bruttokansantuote käyvin hinnoin, mrd. euroa	200	203	205	206	212	218
Bruttokansantuote, määrän muutos, %	-1,4	-1,1	-0,4	0,2	1,3	1,4
Työttömyysaste, %	7,7	8,2	8,7	9,6	9,4	9,1
Työllisyysaste, %	69,0	68,5	68,3	67,9	68,2	68,4
Kuluttajahintaindeksi, %	2,8	1,5	1,0	-0,1	1,1	1,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	1,9	1,9	1,4	0,7	1,0	1,5

Julkinen talous						
keskeisiä tunnuslukuja kansantalouden tilinpidon mukaan						
	2012	**2013***	**2014***	**2015****	**2016****	**2017****
Verot ja sosiaaliturvamaksut, % BKT:sta	**42,7**	**43,8**	**43,9**	**44,5**	**44,2**	**43,9**
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta	**56,1**	**57,6**	**58,3**	**58,8**	**58,2**	**57,6**
Nettoluotonanto, % BKT:sta	**-2,1**	**-2,5**	**-3,3**	**-3,4**	**-2,8**	**-2,4**
— valtionhallinto	-3,6	-3,6	-3,9	-3,1	-2,8	-2,6
— paikallishallinto	-1,1	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
— työeläkelaitokset	2,4	1,8	1,7	1,0	1,1	1,1
— muut sosiaaliturvarahastot	0,2	0,0	-0,3	-0,5	-0,3	-0,2
Julkisyhteisöjen velka, % BKT:sta	**52,9**	**55,6**	**59,3**	**62,6**	**64,3**	**65,8**
Valtionvelka, % BKT:sta	**42,0**	**44,3**	**46,4**	**48,7**	**49,9**	**51,2**

Keskeistä vuodesta 2016

- Talousarvioesityksen määrärahat 54,1 mrd. euroa
- Tuloarviot 49,1 mrd. euroa
- Nettolainanotto 5,0 mrd. euroa
- Valtion verotulojen kasvu noin 2 % vuodelle 2015 budjetoituun verrattuna.
- Valtionvelan arvioidaan nousevan 50 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteesta vuoden 2016 loppuun mennessä.

Valmistelu perustuu hallitusohjelmassa sovittuun

- Julkisen talouden tasapainottaminen käynnistetään välittömästi. Hallitus sitoutuu 10 mrd. euron kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavien säästöjä ja rakenteellisia uudistuksia koskevien päätösten tekemiseen hallituskauden aikana.
- Julkista taloutta sopeutetaan välittömästi menoja karsimalla ja maksutuloja korottamalla. Lisäksi määrärahoja uudelleenkohdennetaan. Tavoitteena on näillä toimin nettomääräisesti vahvistaa julkista taloutta 2019 tasossa n. 4 mrd. eurolla.
- Työllisyyden ja talouden kasvun edellytyksiä vahvistetaan verotuksen keinoin. Veroperustemuutokset muuttavat verotuksen rakennetta siten, että painopiste siirtyy työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin. Tavoitteena on, että verotoimien yhteisvaikutus julkiseen talouteen olisi neutraali vuoden 2019 tasolla.
- Joidenkin toimenpiteiden aikajänne säästövaikutuksineen ulottuu yli vaalikauden. Kuntien kustannuksia pyritään vähentämään 1 mrd. eurolla karsimalla lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita. Sote-uudistuksella tavoitellaan 3 mrd. euron säästöjä. Näitä toimia ei oteta vielä huomioon julkisen talouden suunnitelmassa eikä VM:n kokonaistaloudellisessa ennusteessa.

Hallitusohjelman liite 6

- Hallitusohjelmassa sovittiin menoja vähentävistä tai maksutuloja korottavista toimenpiteistä, joilla tavoitellaan julkisen talouden n. 4 mrd. euron nettomääräistä sopeutusta vuoden 2019 tasolla.

- Nämä sopeutustoimenpiteet on pääsääntöisesti sisällytetty JTS:n pl. muutama asia, joiden valmistelu on vielä liian alustavassa vaiheessa vaikutusten arvioimiseksi (mm. toisen asteen koulutukseen ja erikoissairaanhoidon kustannuseroihin liittyvät säästöt).

- Toimenpiteiden vaikutukset ovat täsmentyneet valmistelun aikana. Esim. indeksikorotusten jäädyttämisillä saavutettavan säästön arvio on alentunut aiempaa matalampien hintaennusteiden takia. Lisäksi mm. ansiosidonnaisen työttömyysturvan 200 milj. euron säästön myöhentäminen vuoteen 2017 on korvattu muiden sopeutustoimien aikaistuksin tai niiden mittaluokan korotuksin.

- Hallitusohjelman mukaisten sopeutustavoitteiden saavuttamiseksi on tehty eräitä lisäsäästöpäätöksiä, kuten suurimpana KEL- ja elinkustannusindeksisidonnaisten etuuksien (pl. toimeentulotuki) indeksikorotusten jäädyttäminen myös 2017—2019 ja aikuiskoulutustuen valtion rahoitusosuuden muuttaminen valtion takaamaksi lainaksi.

Hallitusohjelman liite 6

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvien menotoimenpiteiden ja maksutulokorotusten nettomääräinen vaikutus julkiseen talouteen on arviolta n. 3,5 mrd. euroa vuoden 2019 tasolla.

milj. euroa	Julkinen talous				Valtio			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Opetus, tiede ja kulttuuri	-214	-326	-353	-376	-153	-205	-226	-232
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-71	-121	-171	-201	-22	-35	-48	-56
Asiakasmaksut, sakot ym.	-285	-348	-348	-348	-103	-118	-118	-118
Sosiaalietuudet	-199	-535	-718	-858	-55	-210	-309	-335
Maa- ja metsätalous	-30	-52	-65	-75	-30	-52	-65	-75
Elinkeinoelämä	-76	-106	-155	-229	-76	-106	-150	-221
Asuminen ja ympäristö	-30	-38	-38	-38	-30	-38	-38	-38
Liikenne	-15	-15	-15	-135	-15	-15	-15	-135
Yleinen järjestys, turvallisuus	43	43	28	19	43	43	28	19
Sotilaallinen maanpuolustus	45	70	92	110	45	70	92	110
Ulkoasianhallinto, kyt ym.	-330	-330	-330	-330	-330	-330	-330	-330
Hallinto- ja ICT-menot	-48	-86	-133	-176	-48	-86	-133	-176
Indeksijäädytykset	-26	-224	-487	-841	-66	-322	-674	-1093
Yhteensä	-1 235	-2 067	-2 693	-3 478	-840	-1 403	-1 986	-2 680

Panostukset kärkihankkeisiin 2016—2018

- Hallituksen kärkihankkeisiin ja korjausvelan pienentämiseen osoitetaan yhteensä 1,6 mrd. euroa vuosina 2016—2018.
- Työllisyyteen ja kilpailukykyyn 170 milj. euroa, osaamiseen ja koulutukseen 300 milj. euroa, terveyteen ja hyvinvointiin 130 milj. euroa, biotalouteen ja puhtaisiin ratkaisuihin 300 milj. euroa sekä digitalisaatioon ja toimintatapojen muutokseen 100 milj. euroa.
- Lisäksi korjausvelan pienentämiseen ehdotetaan 0,6 mrd. euroa.
- Panostukset lisäävät budjettitalouden menoja 323 milj. euroa v. 2016, 638 milj. euroa v. 2017 ja 638 milj. euroa v. 2018.
- Kärkihankkeet rahoitetaan pääosin osinkotuloilla ja valtion osakeomistusten myynnillä. Rahoituksesta 330 milj. euroa katetaan kehyksissä olleen Pisara-radan rahoituksen purkamisella.

Hallituksen päättämien 2016-2019 toimenpiteiden vaikutus valtiontalouteen (netto), milj. euroa

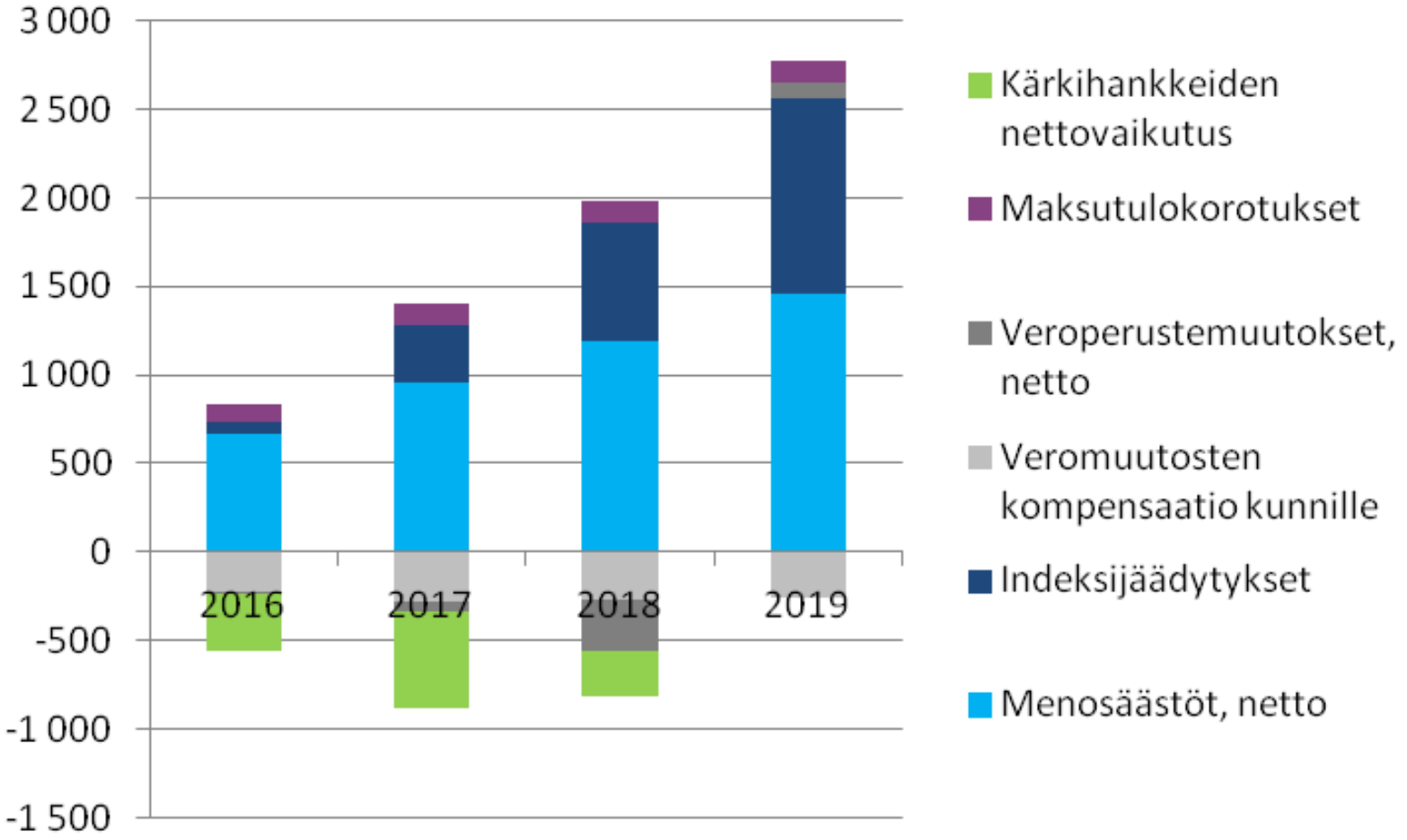

Valtion budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

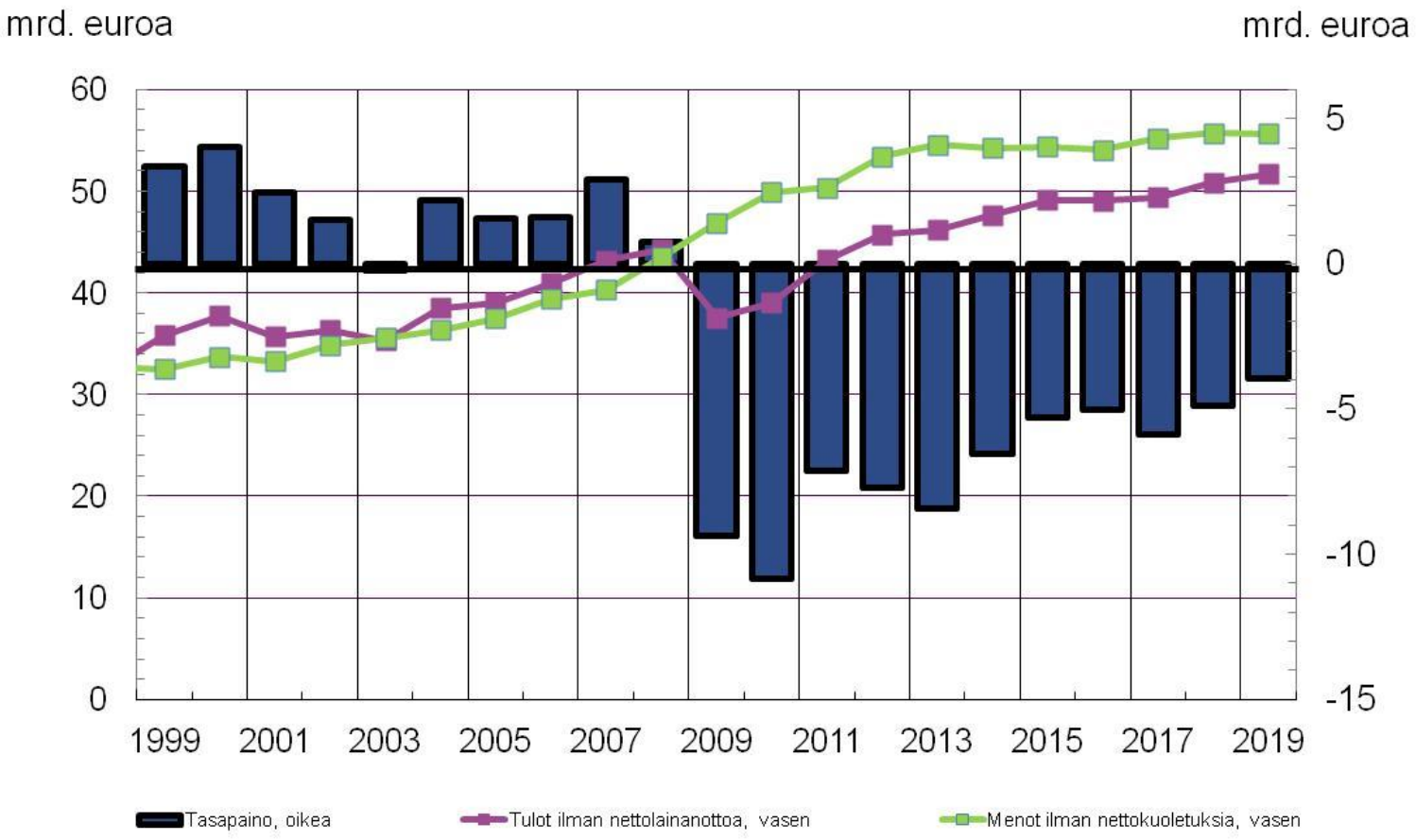

Valtionvelka nousee noin 120 mrd. euroon vuonna 2019

